

Ob 20. jugoslovanskem festivalu otroka v Šibeniku

21. 6. — 5. 7. 1980

Šibenik že dolgo vrsto let slovi po kulturni manifestaciji za otroke — Jugoslovanski festival djeteta (JFD), ki vedno znova konec junija in v začetku julija za štirinajst dni spremeni podobo tega starodavnega, po svoji legi in kulturnih znamenitostih privlačnega mesta. V času festivala se celo mesto praznično odene, po ozkih ulicah so razobešeni za vsak festival posebej domiselno oblikovani umetniški plakati, ki simbolizirajo festivalsko dejavnost, na veliko natisnjeni obsežni sporedi vabijo na lutkovne, dramske, filmske predstave, na koncerte in razstave na vseh koncih mesta. Prireditve se vrstijo v gledališču, v znameniti katedrali, v domu JLA, v muzeju, na številnih slikovitih trgih, največ obiskovalcev pa pritegne poletno prizorišče na trgu za katedralo, ki je vsak večer premajhno, da bi v njem našli prostor vsi, ki si želijo ogledati osrednjo prireditev. Prav na tem trgu potekajo tudi že znamenite začetne svečanosti, na katerih se zberejo mladi in odrasli Šibenčani ter številni gostje in je prvi večer za Šibenik pravcati praznik. Vrvež v času festivala se razlikuje od običajnega turističnega vrveža na začetku poletne sezone. Po šibeniških ulicah se zgrinjajo otroci, tisti, ki hitijo na njim namenjene prireditve, in tisti, ki so pripotovali iz vseh jugoslovanskih republik in iz tujine, da bi nastopili pred vrstniki, tu pa so tudi odrasli, ki ustvarjajo za otroke in zanje nastopajo ali pa so prišli, da bi si ogledali dosežke drugih in se pogovorili o mnogih strokovnih rečeh.

Prvi festival otroka je bil organiziran v Šibeniku leta 1958 ob 15. obletnici bitke na Sutjeski. Na njem so sodelovala otroška gledališča iz Hrvaške in Beograda, lutkovno gledališče iz Šibenika, otroški zbor radia Zagreb in nekaj književnikov. Festival je polagoma nadaljeval svoje delo, naslednji je bil čez dve leti (1960), tretji pa šele čez tri leta (1963), nakar nepretrgoma poteka vsako leto in je v letu 1980 dosegel številko dvajset. Od petega naprej nosi ponosno ime Jugoslovanski festival djeteta. V tem času se je organizacijsko utrdil, dobil je svojega direktorja in festivalski svet, v katerem sodelujejo predstavniki vseh republik, družbeni in politični delavci.

Festival je bil že od začetka usmerjen v glasbeno-odrsko dejavnost, ki pa jo je bogatil še z vrsto drugih dejavnosti in omogoča širok pregled ustvarjalnosti za otroke v Jugoslaviji. Film se je pridružil kasneje, da bi ga za nekaj časa spet opustili, zadnja leta pa je že ustaljena sestavina sporeda. Prizadevali so si tudi za pritegnitev radia in televizije kot umetniškega medija za otroke, a koncept še ni dodelan.

V štirinajstih dneh se tako zvrstijo lutkovne predstave, predstave otroških in mladinskih dramskih gledališč, koncerti, glasbeno-plesne prireditve, filmske predstave, ki jih izberejo selektorji iz bogate ustvarjalnosti po vsej Jugoslaviji. Od leta 1963 redno sodelujejo tudi skupine iz tujine — od Norveške do Bolgarije, od Kitajske do Amerike, dolg je seznam sodelujočih. Ves čas prireditev so na

PROGRAM

20. JUGOSLAVENSKI FESTIVAL DJETETA ŠIBENIK
21.6 - 5.7.1980.

ogled številne razstave knjig, revij, originalov ilustracij, rokopisov mladinskih pisateljev, umetniških fotografij in izdelkov otrok. Zadnja leta je festivalska bera zelo obsežna in doseže približno 120 prireditev na posameznem festivalu.

Netekmovalni značaj festivala postavlja vse skupine v enakopraven položaj pri oblikovanju umetniškega programa. Za otroke je velikega pomena, ker ob estetsko dognanih predstavah doživljajo umetniška dela in si ob njih oblikujejo okus, za

strokovnjake pa je pregled dosežene, spoznavanje iskanj in eksperimentov, kot je napisal Vojin Jelić v uvodu v monografijo *Zdravo, maleni*: »Od prvih dni in začetka dela si je festival z vsemi napori prizadeval, da bi spregovoril zares sodobno o estetski in izobraževalni vzgoji otrok s pomočjo gledališča, glasbe, slike, filma in drugih umetnosti, pozival je v artistski boj za moderno in iskreno ustvarjanje, proti mitom, klišejem, dogmatiki in konservativizmu.« Drago Putniković, direktor

festivala, pa ga je v jubilejnem letu označil tudi takole: »To jugoslovansko in mednarodno zbiranje, ki ga izvajamo pozorno in sistematično, ni samo radost in lepota srečanj, čeprav ima tudi to svojo posebno vrednost, temveč tudi možnost za izmenjavo izkušenj, za spoznavanje, informacije, pomeni razširitev pogledov, preizkušanje lastnih stališč — za nas in za goste iz tujine — a pomeni tudi spodbudo za vse hitrejši proces posodabljanja ustvarjalnosti otrok in za otroke.«

Za uresničevanje vseh teh namenov festivala so bile poleg prireditev organizirane tudi okrogle mize kritike za pogovor o vsem, kar je bilo mogoče videti in slišati, zelo pomembni pa so bili strokovni posveti, ki so redno spremljali vse festivale od leta 1963 in so na njih obravnavali široko zastavljene teme, nekatere tudi po večkrat, da jih je bilo mogoče podrobneje izčrpati. Naslovi posvetovanj so zgovorni, zato jih kaže navesti v informacijo, še posebej, ker je gradivo dostopno tudi v publikacijah JFD: *Otrok in odrsko izražanje* (1963, 1964), *Otrok, glasba, gib* (1965), *Otrok, radio in televizija* (1966), *Otrok in dramska literatura* (1967), *Otrok in knjiga* (1968), *Otroška ustvarjalnost* (1969), *Otrok in živa slika* (1971), *Odrska literatura za otroke* (1972), *Scenografija in kostumografija v otroških in lutkovnih gledališčih* (1973), *Igranje v gledališču za otroke* (1974), *Družbena vloga v ustvarjalnosti za otroke* (1975), *Otrok pred sodobnim umetniškim programom* (1976), *Svet umetnosti in otrok* (1977, 1978). Leta 1979 so strokovni pogovori prerasli v mednarodni simpozij na temo Umetnost vez prijateljstva med otroki sveta. Ob desetletnici (1970) in dvajsetletnici (1980) pa so bili strokovni pogovori posvečeni pregledu ustvarjenega in napotilom za bodočnost.

Festival je razvil tudi založniško dejavnost, poleg zbirke lutkovnih iger in drugih izdaj je treba predvsem opozoriti na zbornike, ki pri našajo izbrana gradiva s festivalov: *Pišem devet čitam deset* (1970), *Igra, mašta, zbilja* (1975), *Djeca i svijet* (1980) ter monografija o dvajsetih festivalih z naslovom *Zdravo, maleni* (1980), publikacija, ki z izbranim fotografskim gradivom živo prikaže razgibano dejavnost festivala, podaja kronološki pregled vseh festivalov s podrobnimi sporedi, bibliografijo vseh izdaj Jugoslovanskega festivala otroka in bo zato nepogrešljiv priročnik vsem, ki se ukvarjajo z umetniškim ustvarjanjem za otroke.

Spodbuda za pisatelje je festivalov natečaj za dramska in lutkovna besedila za otroška in lutkovna gledališča, ki ga redno razpisujejo od leta 1972 in je prispeval k večjemu izboru domačih besedil. Med nagrajenimi in odkupljenimi teksti so tudi dela slovenskih pisateljev: Frane-ta Puntarja, Svetlane Makarovič, Branke Jurca, Alenke Goljevšček.

V skrbi za večanje kvalitete lutkarstva v Jugoslaviji so v okviru festivala organizirali tudi seminarje za lutkarje, ki so jih vodili domači in tuji strokovnjaki.

Festival se v svojih publikacijah sam dovolj predstavlja, zato naj ta zapis sklenemo samo še s kratkim pogledom na nekatere posebnosti letošnjega festivala. Priprave nanj je navdihovalo veselje, ker je decembra 1979 tovariš Tito prevzel pokroviteljstvo nad jubilejnim festivalom in hkrati trajno pokroviteljstvo nad vsemi naslednjimi. Neizpolnjeno veliko pričakovanje, da bo Tito osebno navzoč na festivalu, je poglobilo pretresljivost jubilejnih prireditev. Na svečani seji festivalskega sveta sta bili predstavljeni publikaciji JFD in prva izvida s posvetilom so izročili odposlancu predsedstva SFRJ, da ju

preda v hrambo Muzeju 25. maja v Beogradu. Festival je na tej seji prejel odlikovanje bratstva in enotnosti z zlatim vencem.

V počastitev dvajsetletnice je bil posnet tudi film z značilnim naslovom *Zdravo, maleni*, kakor se imenuje festivalska himna. Film so prvič predvajali gostom letošnjega festivala.

Na strokovnem posvetu so pregledali opravljeno delo v dvajsetih le-

tih na področju dramske ustvarjalnosti, lutkarstva ter filmske dejavnosti. Kot izhodišče za naprej so ob svečanostih bile izrečene tudi kritične misli, iz katerih je izhajalo predvsem priporočilo, da naj festival ne spreminja osnovne naravnosti, pač pa naj skuša opraviti večjo selekcijo programa, da se bodo vsa umetniška področja dopolnjevala in usklajevala.

Darja Kramberger

GRADIVO ZA LEKSIKON SODOBNIH SLOVENSKIH MLADINSKIH PISATELJEV

Danijela Sedej

Bio- in bibliografije avtorjev, ki so objavljene v tej številki, so del obširnega programa sistematične strokovne obdelave mladinske književnosti narodov in narodnosti Jugoslavije. Dokumentacijski center Zmajevih dečjih igara v Novem Sadu si je namreč zastavil nalogo, da izda *Književni imenik pisaca za decu Jugoslavije*, ki naj bi zajel bio- in bibliografske podatke še živečih mladinskih pesnikov in pisateljev, oziroma tistih, ki pišejo tudi za mladino. Podatki so zbrani po zahtevah formularja, ki ga je pripravil Dokumentacijski center, tako da so vsi avtorji obravnavani po enotnih načelih in principih.

Ker se bo izdaja leksikona zaradi obsežnosti dela zakasnila, je uredništvo revije *Otrok in knjiga* v soglasju z Dokumentacijskim centrom sklenilo, da zaradi vedno večjih potreb po podatkih iz mladinske književnosti postopoma objavlja v svoji reviji gradivo iz slovenskega območja.

Pri bibliografijah posameznih avtorjev je obdržano enako zaporedje, kot ga narekuje formular, le nekateri podatki so zaradi preglednosti bolj razčlenjeni. Biografski podatki pa, ki so po zahtevanih kriterijih zelo skopi, so nekoliko razširjeni in smiselno povezani v celoto.